

List Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona

Lovac

Broj 101

Tuzla, mart/ožujak 2024.

Cijena 1,00 KM

Lovac

List Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Izlazi tromjesečno

Izdavač:
Upravni odbor Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Za izdavača:
Mensur Alić,
predsjednik UO SLD TK

Redakcija lista "Lovac":
Jusuf Selmanović (Kalesija)
Siniša Vareškić (Tuzla)
Damir Abdulahović (Banovići)
Nusret Kamenjaković (Živinice)
Elvir Garibović (Sapna)
Edin Taletović (Srebrenik)
Meho Pezerović (Gračanica)
Hajrudin Imširović (Teočak)
Senad Selimbašić (Kladanj)
Džemal Jukan (Gračanica)
Enes Sejdinović (Lukavac)
Kemal Bratić (Doboj-Istok)
Faruk Mehanović (Čelčić)

Glavni i odgovorni urednik:
Mensur Alić

Urednik i lektor:
Prof. Mirzet Ibrišimović

Stručni saradnik:
Selver Pirić

Fotoliti:
B Concept Sarajevo

Priprema i štampa:
"Mikroštampa" Tuzla

Za štampariju:
Šaban Cipurković

Adresa redakcije "Lovac"
Tuzla, Džindić mahala 13.
Tel./fax: 035/258-004
Web site: www.lovac.tk.com
E-mail: info@lovactk.com

Račun kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla
132-100-03092192-27

Na osnovu mišljenja Ministarstva
za obrazovanje, nauku, kulturu, sport
i informisanje Vlade TK broj
10/1-452-25-2/98 od 28. 08. 1998. god.,
list „Lovac“ oslobođen je dijela
poreza na promet

Čovjekovo zdravlje ovisi o zdravim šumama. Šume, drveće, obezbjeđuju čist zrak, vodu, hranu, kiseonik, energiju, skloništa, prihode, lijekove, regulišu našu klimu, smanjuju zagađenje zraka i izloženost toploti. Boravak u šumi jača naš imuni sistem i poboljšava mentalno zdravlje. Više od 3/4 svjetskih vrsta živi u šumama. Međutim, danas se uništavaju šumski ekosistemi zbog čega se gubi biološka raznolikost te takva situacija predstavlja rizik za ljudsko zdravlje. Našim uticajem na prirodne ekosisteme smo povećali mogućnosti za prenos zoonoza i opasnosti od pandemija. U decembru 2022. vlade UN su finalizirale i usvojile Kunming-Montreal Globalni Okvir za biodiverzitet s ciljem zaustavljanja gubitka biološke raznolikosti, rješavanja smanjenja populacija vrsta i utvrđivanja određenih zadataka i mobilizaciju resursa do 2030. kako bi se priroda oporavila za dobrobit ljudi i Zemlje. Okvir, kao misija za očuvanje vrsta i ekosistema, uključuje ambiciozne ciljeve uspostavljanja zaštite degradiranih ekosistema, uključujući šume, kojima će se upravljati na održiv način. Okvir također prepoznaje međusobnu vezu između biodiverziteta i zdravlja i potrebu za „jednim zdravljem“. Njegova implementacija zahtjeva hitnu akciju: djelovanje vlada, autohtonih naroda i lokalne zajednice, kompletnog društva, dakle i udruženja kakva su lovačka, koja na najbolji i neposredan način povezuju s prirodom i daju konkretan doprinos zdravlju šuma i dobrobitima njenih stanovnika. Cilj lovstva su aktivnosti u povećanju raznovrsnosti staništa i brojnih stanja i kvaliteta divljači na ekološki, ekonomski i društveno prihvatljiv način, kroz reintrodukciju autohtonih vrsta divljači. Uloga našeg lovca u zaštiti biološke i pejzažne raznolikosti podrazumijeva znalačke napore na očuvanju posebno bogatog živog svijeta na teritoriju BiH, čija se flora, fauna i fungija ubraja u najraznovrsnije u Evropi, a visok stepen endemičnosti i reliktnosti daje joj značaj na nivou globalne biološke raznolikosti. Šume BiH predstavljaju jedan od najvažnijih nacionalnih prirodnih resursa, a po svojim karakteristikama (sastav i struktura vrsta drveća, prirodnost i bogatstvo biodiverziteta) spadaju među najvrjednije šumske ekosisteme Evrope. Isto tako, divljač predstavlja nacionalno bogatstvo, što ukazuje na važnu ulogu savremenog lovca koji se o divljači brine, uzgaja, prihranjuje je i oplemenjuje određene vrste kroz uzgoj ili selektivni i odstrjel nerazvijenih i bolesnih jedinki, istovremeno provodeći mjere pošumljavanja i sadnje poljoprivrednih kultura za ishranu i poboljšanje prirodnog staništa divljači, sve s ciljem afirmisanja ekološke etike, izgradnje budućnosti i života u skladu s prirodom. Lovac ima sposobnosti i obaveze posvećene regulaciji suživota ljudi, divljači i drveća, te globalne potrebe za „jednim zdravljem“.

M.I.

U prostorijama SLD TK, 6. decembra 2023. godine, održana je 129. sjednica Upravnog odbora SLD TK, kojom je predsjedavao Mensur Alić - predsjednik SLD TK i na kojoj su članovi Upravnog odbora, u okviru 7. tačaka dnevnog reda, razmatrali i usvojili Privremeni izvještaj o radu Savjeta za kinologiju za 2023. godinu, donijeli Odluku o potpisivanju Ugovora o članstvu između BKS-a i SLD TK za 2024. godinu, razmatrali i usvojili Izvještaj o održanoj manifestaciji Dani SLD TK 2023 Gnojnica-Lukavac, donijeli Odluku o mjestu održavanja manifestacije Dani SLD TK 2024, donijeli Odluku o visini minimalne članarine u članicama SLD TK za 2024. godinu, donijeli Odluku o visini članskog doprinosa SLD TK za 2024. godinu. U skladu s Pravilnikom o priznanjima i odlikovanjima za rad na unapređenju lovstva u Tuzlanskom kantonu, u svrhu zasluga i u cilju stimuliranja razvoja i afirmiranja lovstva i drugih aktivnosti koje su od općeg interesa za lovstvo, na prijedlog članica Saveza i Komisije za priznanja i odlikovanja, Upravni odbor je donio Odluku da se u okviru lovačkih društava dodijele lovačka priznanja i odlikovanja:

LD „Husić Mustafa Čektalo“ SAPNA

Lovačka bronzana značka: Hasanović Halil, Omerović Nizar, Spahić Mersudin, Šehić Nedim, Ibrahimović Himzo, Ibrahimović Mujo, Husejnović Enver, Husejnović Asmir, Omerović Halim, Jusić Meksud, Alić Senad, Avdić Mahir, Salihović Šefik, Husić Hajrudin, Hadžić Jahija, Muharemović Alija, Halilović Sinan, Muminović Mirsad i Osmanović Vahid.

Lovačka srebrna značka: Kahrmanović Hazim, Mahmutović Elvir, Redžić Rizvo, Husić Zijo, Delić Jusuf, Salihović Zajim, Omerović Mirsad, Halilović Samir, Muharemović Sead, Omerović Admir, Poljaković Rusmir i Alić Mehemed.

Lovačka zlatna značka: Memić Ramo, Durić Nusret, Mujčinović Dževad, Salihović Garafin, Alić Jusuf, Sejdinović Admir, Sejdinović Avdija, Ahmetović Ismet i Omerović Omer.

Lovačka diploma počasnog člana: Poljaković Mensur.

LD „Spreča“ KALESIJA

Lovačka srebrna značka: Dautbašić Abdurahim, Lipovica Sadri, Selmanović Redžo i Muhić Asmir.

Lovačka zlatna značka: Kurtić Irfan, Džananović Salko, Hodžić Izet i Hasanović Semiz.

Lovačka diploma počasnog člana: Ibišević Beriz, Mujkanović Nedžad, Šehić Osmo, Paloš Ramiz,

Mujkanović Bećir, Muhić Asim, Šehić Hašim, Brđanović Čamil, Hadžić Ibrahim, Selmanović Ferid, Avdić Azim, Kulović Abdulah, Šmigalović Senad i Hadžić Mehmed.
Lovačka plaketa: Džafić Sead.

LD „Zelemboj“ BANOVIĆI

Lovačka plaketa: Aličković Sead i Saletović Alija.

LD „Sokolina“ KLADANJ

Lovačka diploma počasnog člana: Šarić Hariz i Remetić Vladan.

LD „Tuzla“ TUZLA

Lovačka bronzana značka: Bekić Admir, Duranović Ekrem, Korman Dževad i Zukić Jusuf.

Lovačka srebrna značka: Đurić Dragan, Hidanović Emir, Ilić Stojan, Jahić Sakib, Josić Marko, Kovačević Kenad, Krdžalić Vahidin, Malkočević Mehmed, Musić Mehmed i Smajić Muharem.

Lovačka zlatna značka: Kišić Zijad, Matanović Goran, Milošić Matija, Nišandžić Ilija, Nukić Meho i Šabanović Ibrahim.

Lovačka diploma počasnog člana: Vareškić Siniša, Čorbić Seid, Kovačević Nikola, Meh Zoran, Šljivić Mirza, Pirić Hazim, Suljanović Husein i Kovačević Marko (zaslužni građanin).

Lovačka plaketa: Skokić Abedin, Dedić Muhamed, Milošić Leon, Hasanović Mirsad, Nikić Anto i Softić Semiz.

LD „Toplica“ ŽIVINICE

Lovačka bronzana značka: Mazić Bahrudin, Konjević Hajrudin, Delić Mirza, Mušić Senad i Mazić Halid.

Lovačka plaketa: Muhić Began, Mandžić Smajo, Muminović Amir, Suljić Mirsad i Bajrić Eldis.

LD „Srndač“ GRAČANICA

Lovačka bronzana značka: Ibraković Mirza i Smajlović Mirsad.

Lovačka zlatna značka: Kovačević Safet.

Lovačka plaketa: Kulović Džemal, Muratović Ismet i Salihbašić Osman.

Za izuzetne zasluge na razvoju i unapređenju lovstva na području Tuzlanskog kantona i šire, UO SLD TK, kao posebno lovačko priznanje, Pirić Selveru, sekretaru SLD TK i članu LD „Tuzla“ Tuzla, dodijelio je Lovačku diplomu počasnog člana.

Selver Pirić
Sekretar SLD TK

Neke aktivnosti Lovačkog društva „Toplica“ Živinice

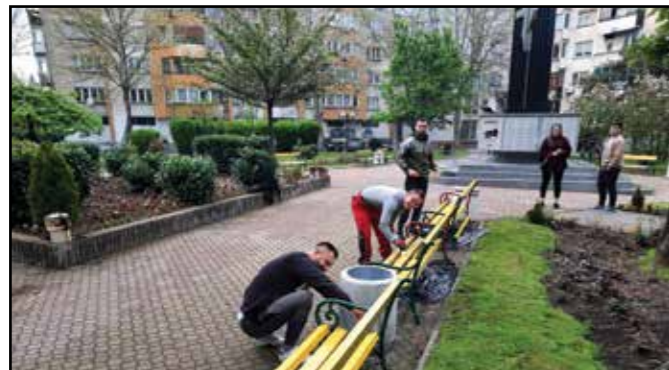
Tokom sprovođenja lovnih aktivnosti u lovištu u kojem gazduje LD „Toplica“ Živinice u sezoni 2023./24. članovi Društva su sagradili šest visokih zatvorenih čeka koje će se koristiti za komercijalni lov. Društvo je nabavilo četiri automatske hranilice tako da je sada u lovištu 18 automatskih hranilica koje prihranjuju divljač tokom cijele godine. Za prihranu krupne divljači Društvo je nabavilo 12,5 tona kukuruza u zrnju i 1 tonu kukuruza u klipu za prihranu fazanske divljači. Društvo je nabavilo i pustilo u lovište 320 jedinki matičnog jata fazanske divljači i 215 jedinki fazana u starosti od 15 nedjelja. Nabavljeno je 1.000 kg sitne soli za crnu divljač, a nabavljeno je i 600 kg himalajske kamene soli za srneću divljač.

Raznovrsne su i stalne aktivnosti lovaca Društva pa je tako potrebno istaći i da su za lovačku kuću Kotornica nabavili 54 stolice i devet stolova. Lovci LS „Svojt-Bašigovci“ sagradili su veći osmougaoni šadrvan s ognjištem i potpuno su uredili spavaonicu s 10 ležajeva lovačke kuće Klade. Članovi LS „Đurđevik“, na dijelu lovišta Stjepanka, dogradili su lovačku kuću i izgradili dvije kamene fontane do kojih su „doveli“ vodu, koje neprestano rade, uljepšavaju lovište i koje često posjećuju i građani Živinica. U lovištu Njivice su izgradili lovačku kuću u koju će, između ostalog, smjestiti alat za gašenje šumskog požara. Lovci LS „Gračanica“, na lokalitetu Hrast, izgradili su nadstrešnicu uz već sagrađenu lovačku

kuću. I u lovištu Vodica su izgradili nadstrešnicu. Po Planu gazdovanja LD „Toplica“ Živinice imalo je pravo na odstrjel 58 divljih svinja i 50 grla srneće divljači. Lovci Društva su do sada odstrijelili 56 divljih svinja, 40 srndaća, 210 fazana, 27 zečeva, 32 divlje patke. Vrlo uspješni su bili i u akcijama čišćenja lovišta pa su, između ostalog, odstrijelili osam šakala (do sada ih nije bilo u lovištu), od koji je tri odstrijelio Bajrić Bajro, predsjednik Stručne službe Društva. Inače, prilikom akcija čišćenja lovišta od predatora, primjećen je veći broj lovne divljači što je rezultat domaćinskog odnosa prema lovištu. Tokom tih akcija i čuvanja lovišta od lovokradica i krivolovaca, lovci su uočili veći broj medvjeda i vukova pa je Društvo, u skladu sa Zakonom o lovstvu, spremno protjerati ih u dubinu šuma u slučaju da se približe naseljenim mjestima. Isto tako, članovi Društva su u 2023. godini zasadili 10.000 sadnica bijelog i crnog bora i javora. U aprilu su povodom Dana planete Zemlje sproveli akciju čišćenja lovišta, uređenja klupa u gradskom parku i uređenja mezarja šehida, dobitnika najvećih ratnih priznanja Živinica, a u septembru su povodom manifestacije Dani dijaspore postavili svoje eksponate, skuhalo srneći gulaš kojeg su u 600 porcija podijelili građanima Živinica. Fotografije svjedoče o svim pomenutim aktivnostima LD „Toplica“ Živinice.

Ejub Musić

Neke aktivnosti Lovačkog društva „Zelemboj“ Banovići

Uređenje lovačkog doma

LD „Zelemboj“ Banovići je nastavilo s uređenjem lovačkog doma na Marinu Brdu. Putem projekta prihvaćenog od strane Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva TK lovci su izgradili salu uz lovački dom do potkrovlja, u veličini od 8x8 m. Sredstvima od Ministarstva su urađeni zemljani radovi, temelj i ploča, zidanje sa siporeksom, izljevanje stubova i vijenaca za krov. S obzirom da se približavao zimski period zaustavljane radova je spriječio lovac Saletović Alija s donacijom od 4.000 eura koji se nalazi na privremenom radu u Njemačkoj. Donirana sredstva je namijenio isključivo za izgradnju krova na sali lovačkog doma kako bi se krov uradio prije snježnih padavina. Vrijedna ekipa graditelja na čelu sa Hadžić Zaimom; Saletović Husejnom, Abdulahović Ešefom, Dedić Mustafom, Hasić Esadom, kao i mnogi drugi lovci pomagači u vrlo kratkom roku su završili pokrivanje krova na sali lovačkog doma. Na proljeće Društvo planira nastaviti s radovima na sali lovačkog doma i proširiti radne prostorije doma za još 64 m². Tako će Društvo imati moderan i funkcionalan lovački dom sa kuhinjom, salom za sastanke i seminare, pet mokrih čvorova, hladnjačom za kontrolu mesa od divljači, 20 ležajeva za goste, s proširenim novoizgrađenom salom s radnim prostorijama.

Jasko odstrijelio divlju svinju uz pomoć svog lovačkog psa

U prošlogodišnjem oktobarskom lovu na divlje svinje grupovođa Šele je izvidio teren i uočio kretanje divljih svinja u rejonu Kičma. Nakon što je rasporedio lovce na čeke lovački psi su digli medvjeda kojeg su protjerali u lovište Živinica. Lovački pas od Terzić Jasmina svom lovcu je dotjerao divlju svinju koju je iskusni Jasko vješto odstrijelio. Osim Jaska učesnici lova su bili: Damir, Zaja, Selim, Mihro, Mirza, Huso, Šota, Ešef, Stanislav, Čuće, Samir, Mensur, Zijo.

Stanislav odstrijelio trofejnog vepra

Sredinom januara Društvo je ugostilo lovce iz Brčko Distrikta. Grupa se okupila na lokalitetu Čista Njiva. U hajku na divlje svinje se prijavila grupa pripravnika koji su dobro odradili svoj posao, a posrećilo se gostu, lovcu Prole Stanislavu koji je odstrijelio vepra kapitalca od preko 150 kg. Najstariji počasnii lovac u grupi Abdulahović Ešef kaže da u svom lovačkom stažu od preko 50 godina nije vidio većeg vepra. Nakon odstrjela kapitalca grupa je otišla u lovački dom na ručak kojeg su pripremili lovci Refo, Haso, Fahro i Čiča.

Predatori u akciji

Sredinom januara lovočuvar Zorić Ibrahim zv. Čuče je našao leš od srneće divljači u rejonu Radin-Cvjetkovo Brdo. Po tragovima se moglo zaključiti da je to djelo predatora vukova koji su od srneće divljači ostavili skelet. O svemu je odmah obavijestio nadležne u Društvu. Vukovi u lovu biraju plijen koji je lako uhvatljiv, kojeg ima više u lovištu, koji mu je dostupan. Biraju starije i bolesne životinje čime pridonose stabilnosti ekosustava, ali i mladunčad čime nanose veliku štetu biodiverzitetu.

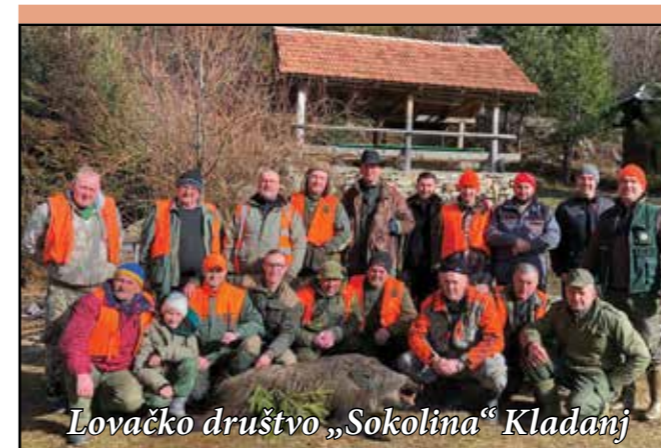
Mihret Herić

Svrha je druženje

Lovci LD „Sokolina“ Kladanj - Sekcija Tuholj, sredinom decembra prošle godine, kao i svakog lovnog dana, pogotovo kod lova na crnu divljač, pokazali su ozbiljnost i odgovornost te su se u velikom broju okupili na zbornom mjestu kod ljetnjikovca na Plazuljama. Kiša nije omela lovce da, nakon prozivke i provjere oružja i dokumentacije od strane grupovođe, izvrše pogon hajkom ali odstrjela nije bilo, što svakako nije prioritet lova, ali su iznijeli i so na dio solila i iznijeli žito do hranilica. Poslije lova, kao i uvijek, nastavilo se sa druženjem u ljetnjikovcu do kasno u noć.

Elvir Šarić

Hazimova rasjeka

Lovci LD „Sokolina“ Kladanj - Sekcija „Tuholj“, krajem janura, okupili su se na zbornom mjestu Mramorje a hajka je krenula od Grabika, Bezika i Paljike. Grupovođa je ponovio lovcima da budu odgovorni i obazrivi, da poštuju Operativni kalendar i da se od crne divljači lovi vepar i nazime. Hajkali su prema Brdijeljima, gdje su postavljene čeke. Vepar se kretao od hajkača prema čekama, prolazeći od jednih do drugih prema putu. Pokušao se provući, ali mu je greška bila da se pojavi kod rasjeka pred Turalić Hazimom, koji ga je preciznim pogotkom odstrijelio. S obzirom da se baš Hazimu posrećio odstrjel veprova u rasjeci, prijedlog je da se nazove Hazimova rasjeka. Kao i uvijek po završetku lova, druženje je nastavljeno, proslavio se odstrjel, uz smijeh i dogodovštine iz lova kroz iskustvo svakog lovca.

Elvir Šarić

Odstrjel uz saobraćajnice i uz naselja

Zbog učestalih pojava stradanja divljači na saobraćajnicama i pričinjavanja šteta od divljači na motornim vozilima kao i na poljoprivrednom zemljištu na rubnim dijelovima naselja, lovci Sekcije „Kladanj“ su 2024. godinu započeli sa lovom u blizini magistralnih saobraćajnica i neposredno uz naselja, s propisanim razdaljinama za upotrebu lovačkog naoružanja. Združenim lovom na nivou Sekcije, uz masovan pogon divljači, izvršen je odstrjel pet divljih svinja, a strijelci su bili mladi lovci, što je itekako izuzetno s obzirom da se radi o veoma teškom i razuđenom terenu, koji predstavlja izazov i za najiskusnije lovce. Po starom lovačkom običaju, nakon uspješnog lovnog dana, lovci su nastavili druženje uz lovački kotlić, pjesmu i ugodnu atmosferu.

Namir Mašić

Lovačko društvo „Srndač“ Gračanica

Još jedna čeka

Još jedna u nizu lovačkih čeka krase lovište Šamunica LD „Srndač“ Gračanica, odnosno Lovačke sekcije „Škahovica“. Mnogi lovci su imali značajno učešće u izgradnji ove prelijepo i funkcionalne visoke čeka (dvospratnice), a zahvala pripada i firmi OTAC@SIN koji su donirali komplet građu za čeku, inače su to kolege lovci iz LS „Rašljeva“. U narednom periodu Sekcija „Škahovica“ će izgraditi još nekoliko visokih čeka.

Lovačko društvo „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić
Šakalijada

U organizaciji Društva i domaćina Sekcije „Šibošnica“, sredinom februara, na području Drijenče, održana je šakalijada, lov na štetočine s tendencijom da postane tradicionalan. Učestvalo je oko 200 domaćih lovaca i gostiju iz Klادنja, Vareša, Sarajeva, Gradačca, Srebrenika, Koraja, Lopara, Bijeljine, Sapne,

Brčkog i Tuzle. Preduzete mjere bezbjednosti su bile na visokom nivou, a odstrjeljen je jedan šakal i jedna lisica. Nakon lova je nastavljeno druženje uz zajednički ručak za što su najviše zaslužni lovci iz Drijenče.

Salih Karamović

Lovačko društvo „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić
Memorijalni lov „Dževdet Gačević“

U organizaciji LD „Vjetrenik-Šibošnica“, sredinom oktobra prošle godine, upriličen je tradicionalni, memorijalni lov „Dževdet Gačević“, lov na štetočine (šakal i lisica). Učestvalo je oko 200 domaćih lovaca i gostiju iz Ilijaša, Odžaka, Gradačca, Srebrenika, Kalesije, Teočaka, Brčkog i Tuzle. Posebno je zaslužna porodica Gačević, prvenstveno Gačević Almir.

Salih Karamović

Neke aktivnosti
Lovačkog društva „Spreča“ Kalesija

Lovačko veče

Krajem decembra prošle godine, u motelu „Košuta“ u Kalesiji, održano je tradicionalno lovačko druženje kalesijskih lovaca. Pored Predsjedništva i lovaca Društva, druženju je prisustvovao i velik broj gostiju. To je bila i prilika da se okupe i oni koji su ovdje i oni koji su na privremenom radu u inostranstvu. Jusuf Selmanović, predsjednik Društva, uručio je brojna lovačka priznanja zaslužnim lovcima te istakao da su ova druženja, kao dugogodišnja tradicija, jedinstvena prilika da se svi

okupe na jednom mjestu kako bi i na taj način gradili dobre međuljudske odnose kao pozitivan primjer mladim lovcima.

Zajednički lov na Osredku

Lovci Grupe „Gornja Kalesija“ organizovali su zajednički lov za lovce goste iz Sekcije „Memići“. Druženju je prisustvovalo više od 30 lovaca koji su imali priliku da love na prelijepim obroncima Osredka. Po završetku lova druženje je nastavljeno u lovačkoj kući uz odličan ručak i ugodan razgovor. Ramiz Mustafić, predsjednik Grupe „Gornja Kalesija“, istakao je da su dočekivali i druge lovce iz Društva ali nikada u ovako velikom broju, s nadom da će ovaj način jačanja međuljudskih odnosa postati tradicija, kako bi mogli nastaviti mijenjati iskustva u zaštiti prirode i divljači.

Sekcija „Memići“ - Grupa „Zukići“

Lovci Sekcije „Memići“ gazduju jednim od najljepših lovišta u zoni odgovornosti LD „Spreča“ Kalesija. Lovište se nalazi na prelijepim obroncima Pandurice i velikim dijelom Sprečkog polja. S obzirom da Sekcija graniči s

tri druga lovačka društva (Zvornik, Osmaci i Sapna) međuljudski i komšijski odnosi su na dobrom nivou. U sklopu LS „Memići“ djeluje i Grupa iz Zukića na čijem je čelu Husejn Mujanović, koji je ujedno i lovovođa u LS „Memići“. Lovci iz Zukića su vrijedni i uzorni domaćini koji se prema lovištu odnose odgovorno. Izgrađena brojna hranilišta, desetine solila, visoke čeke, samo su dio aktivnosti koje su realizovali u proteklom periodu. Kako je istakao Izet Mehmedović, zamjenik predsjednika LS „Memići“, Zukićani su jedni od najvrjednijih lovaca, prije svega odgovorni i pouzdani, prvi u svim akcijama na iznošenju hrane za zimsku prihranu divljači. Sve zadatke koje im Društvo postavi odmah, odgovorno i kvalitetno izvršavaju. U narednom periodu lovci Grupe „Zukići“ planiraju da izgrade par visokih čeka kako bi stvorili još bolje uslove za lov visoke divljači.

Vepar prvijenac

Mladi kalesijski lovac Mirnes Čajtinović privremeno radi u inostranstvu, ali sve slobodne dane koristi kao priliku da dođe u Bosnu, u lov. U Grupi „Jajići“, čiji je član, uvaženo je kao vrijedan i pouzdan lovac. Neizostavan je u radnim akcijama prihrane divljači i izrade solila i hranilišta. Da se trud u tom isplatio dokaz je i njegov odstrjel vepra na Vranovcu, sredinom decembra prethodne godine. Iako je mlad lovac nije se dao zbuniti pa je vepra prvijenca oborio prvim metkom.

Zimska prihrana divljači - LS „Tojšići“

Lovci sekcije „Tojšići“ su u proteklom periodu u organizovanim planskim akcijama u lovište iznijeli nekoliko stotina kilograma kukuruza kako bi olakšali divljači da prezimi i zadrži se u lovištu. Ujedno su izvršili popravke starih i izgradili desetak novih solila koja su napunili kamenom soli. Za naredni period lovci Sekcije planiraju da izgrade još lovnotehničkih objekata, istakao je Hajrudin Bajrić, lovovođa Sekcije. Za proljeće su planirane akcije iznošenja soli kako bi se nadomjestili neophodni minerali za prihranu srneće divljači i ujedno stvorili neophodni uslovi za otvaranje nove lovne sezone.

Sekcija „Hrasno“ - Grupa „Hrasno 1“ i Grupa „Hrasno 2“

Na lokalitetu Vočnjak, na južnim padinama Majevice, lovci Sekcije „Hrasno“ su izgradili prelijepu lovnotehničku objekte. Sekcija sastavljena od dvije grupe - „Hrasno 1“ i „Hrasno 2“ zajednički realizuju sve radne zadatke. Jedan od tih lovnotehničkih objekata je i visoka čeka s prostorijom za boravak lovaca i jedina je takvog tipa u Društvu. Izgradili su je vlastitim trudom i novčanim sredstvima. Ukupni troškovi izgradnje čeke su 10.000

KM od čega je Bego Ćatić donirao pola. Kao znak poštovanja prema ovom vrsnom lovcu, ljubitelju prirode i vrijednom domaćinu, kao i zahvalnosti za doprinos razvoju kalesijskog lovstva, lovci Sekcije „Hrasno“ su čeku nazvali „Begina čeka“. U Sekciji se nije stalo s radnim akcijama pa su nešto niže njeni članovi izgradili i lovačku kolibu koja će lovcima poslužiti za predah i druženje, pružiti sklonište od kiše i snijega. Lovačku kolibu su nazvali su po starom lovcu Ševkiji Dropiću, koji je dao veliki doprinos napretku lovstva na prostoru Kalesije. Ševkijinim lovačkim stopama korača njegov unuk Eldin Dropić (predsjednik LS „Hrasno“) koji je od djeda naslijedio ljubav prema lovu i osjećaj za odgovornost. Do lovačke kolibe je dovedena pitka voda, a po svuda okolo je izvršena redovna zimska prihrana divljači. Za naredni period lovci LS „Hrasno“ planiraju da završe radove na uređenju lovačke kuće na Malom Lageru istakao je Eldin Dropić, predsjednik Sekcije.

Sekcija „Seljublje“ ima novu čeku

Lovci Sekcije Seljublje, na lokalitetu Bor, izgradili su novu lovačku čeku za lov visoke divljači. Izgrađena je vlastitim sredstvima za nekoliko radnih dana i nećemo stati samo na njoj, planiramo izgraditi još nekoliko visokih čeka kako bi se stvorili što bolji uslovi za lov, istakao je Emir Smajić, lovovođa LS „Seljublje“. Izgrađen i uređen veliki broj hranilišta, desetina solila, redovna prihrana divljači tek su dio aktivnosti koje su realizovali ovi vrijedni lovci u minulom periodu.

Damir Huremović

Lov crne divljači

Lov divlje svinje je jedan od najljepših, najatraktivnijih lovačkih doživljaja, koji je pri tome naporan i opasan jer se radi o snažnoj, otpornoj i u našim lovištima brojnoj divljači. Prema Zakona o lovstvu, divlja svinja spada među nezaštićenu divljač, a djelimično lovostaj se odnosi na krmače i prasad. Divlja se svinja lovi na razne načine, ovisno o vrsti terena i mjesnim običajima i tradiciji, ali ih sve možemo svrstati u tri grupe: lov čekanjem, lov prigonom ili hajkom i lov sa psima (goničima), koji mnogi lovci drže najuzbudljivijom vrstom lova. Prema Operativnom kalendaru aktivnosti u lovištima TK za lovnu 2022./23. godinu, divlje svinje se love u određene dane od maja 2022. do februara 2023. godine. Prema Pravilniku o načinu upotrebe lovačkog oružja i naboja najmanji dopušteni kalibar za lov na divlje svinje je 7, najmanja dopuštena kinetička energija zrna na 100 m je 2500 džula, najmanja dopuštena težina zrna je 8,20 g i najveća dopuštena daljina gađanja je 150 m. Izuzetno, pri odstrjelu divlje svinje dopuštena je upotreba jediničnog zrna iz lovačke puške sačmarice a najveća dopuštena daljina gađanja je 40 m.

Lov čekanjem

Lov crne divljači s visokih čeka, odnosu na čekanje sa zemlje, daje određene prednosti lovcima - prije svega omogućava dobru preglednost terena, a divljim svinjama daleko je teže da osjete lovca. Uz to, ovaj način lova je bezbjedniji i po same lovce, jer su poznati brojni slučajevi težih ranjavanja i pogibija lovaca prilikom čekanja divljih svinja na zemlji. Da bi se izbjegli nesrećni slučajevi, važno je sprovođenje neophodnih mjera bezbjednosti i pravila ponašanja svih učesnika lova. Lovac ne smije da puca dok nije siguran u šta gađa i ne smije da ugrozi nečiju bezbjednost. Za uspješan lov divljih svinja čekanjem neophodan je niz određenih preduslova. Prije početka lova, lovci moraju da obidu teren i da čitanjem tragova utvrde mjesta koja ova vrsta divljači najčešće posjećuje. Tu treba i da postave mesta za doček. Visoke ili prenosive čeke treba da budu postavljene na najboljim mjestima, odnosno

onim koja divlje svinje posjećuju radi ishrane, zatim u blizini kaljužišta i glavnih staza divljači.

Lov prigonom ili hajkom

Prigon je najpogodniji grupni lov na divlju svinju. Takav lov obično je popraćen pokazivanjem dobrih lovačkih običaja. Za organizaciju lova na divlju svinju prigonom potrebno je zadovoljiti zahtjevne uvjete. Sve mora biti unaprijed planirano i dogovoreno, a svi sudionici u lovu, lovci i pogoniči, moraju striktno ispunjavati svoje zadatke. Dovoljno je da samo jedan sudionik u lovu postupi mimo plana i nelovački pa da svima pokvari zadovoljstvo i upropasti prigon. To govori da u ovakvom lovu mogu sudjelovati samo odlični lovci, spremni svoje nagone disciplinirano

podrediti uspjehu lova. U prigonu treba isključiti želju za samoisticanjem i sve podrediti učinku grupe. Ovo je način grupnog lova kod kojeg lovci na čekama dočekuju divljač koju im goniči prigone. Jedna grupa lovaca zauzima čeke na pogodnim mjestima, ovisno o terenu i vodeći računa o pravcu vjetra, a druga grupa lovaca ili samo hajkači pokreću divljač i nagone je na lovce. U hajci se puca na divljač koja je ispred lovaca i na divljač koja je prošla lanac lovaca. Kad se hajkači ili lovci koji se u pogonu približe na puškomet, lovnik daje znak da se može pucati samo na divljač koja je prošla liniju lovaca. Kod ovih načina lova potrebna je stroga disciplina jer su ozljede lako moguće. Lovovođa obvezno daje znak za početak i svršetak lova te znak kad se ne smije pucati ispred sebe nego iza sebe.

Lov sa goničima

Sa goničima se lovi u pokrivenim lovištima, šumama i brdskim lovištima, gdje je lov s drugim pasminama otežan ili čak nemoguć. Odlika goniča je da po svježim tragovima noćnog ili jutarnjeg kretanja divljači pronađu divljač, pokrenu je i tragom gone po mogućnosti tako dugo dok divljač ne dođe pred lovca. Gonič ne smije brzo zagubiti divljač i odustati od traga. Kad lovac dođe u lovište, odabere pogodno mjesto eventualnog prolaza divljači i pusti psa. Dobar pas mora sam naći divljač, pokrenuti je i goniti. Ako je više pasa, na glas prvog koji digne divljač i ostali se pridružuju i glasno gone. Često samo jedan od njih, obično najbrži, prati trag, a drugi samo slijede njega glasno goneći. Ali, ako onaj koji slijedi trag izgubi divljač i ostali mu se pridružuju u traženju. Ako više pasa goni, gonjenje duže traje, jer suparništvo goni pse da duže izdrže. Dobra strana lova sa goničima je ta što lovac po glasu uvijek može ocijeniti gdje se divljač nalazi i od kuda je može očekivati pa se ima vremena pripremiti za siguran odstrjel. Za one mlađe lovce ili one neiskusnije, dobro je znati da kod

pogona divljih svinja redovno prva u krdu ide starija krmača, iza nje su mlađe krmače i nazimad ženskog spola, a prasad nastoje održati korak. Muška grla drže začelja krda te je na samom kraju najstariji vepar. Poznavanje ovakvog poretka omogućava lovcu izbor grla za odstrjel.

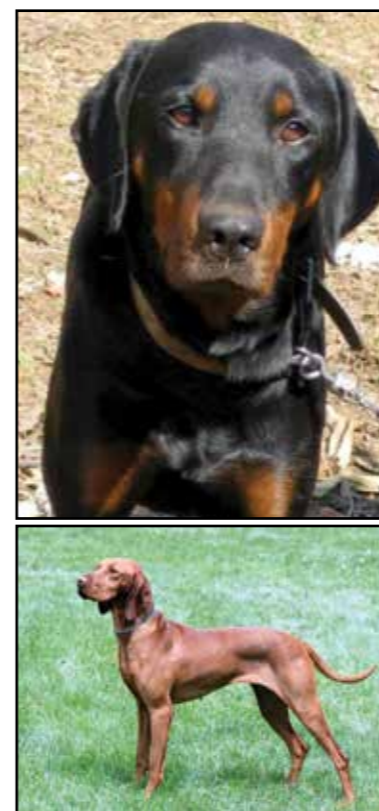
Opasnosti u lovu

Pored atraktivnosti lov na divlju svinju je i pun opasnosti, naročito zimi kad se lovi pogonom, a to znači pucanje u divljač koja je u pokretu, u šumi, gdje je slabija preglednost i kad se najčešće puca na manje udaljenosti. Kod svakog lova, a posebno lova ove divljači, zahtjeva se maksimalna opreznost i disciplina. U slučaju nastrojela (ranjavanja) divljači događaju se zanimljive, ali nekada i dramatične i veoma opasne situacije. Lovac najčešće podlegne strasti brzog traženja ranjene divljači. Takve ishitrane radnje, bez dobro izvježbanog i pouzdanog psa, znaju biti kobne za lovca ili za psa. Vepar je divljač tvrda na ranu i ako na udaljenosti do 200 m ne zalegne, obično traži teren gdje se može dobro braniti, primjerice neku guštaru, a u njoj je traženje bez psa rizično. Bitno je pomenuti da bi, zbog sigurnosti, pogoniči trebali biti posebno odjeveni, naprimjer imati signalni prsluk, crvenu ili narančastu kapu ili maramu..., jer je najuspješniji lov koji završi bez stradanja. One koji se ne pridržavaju pravila trebalo bi isključivati iz lova. Naravno, opasnost može prijetiti i od samih divljih svinja. Krmača će napasti kad su ona i njezino potomstvo ugroženi, a ni vepar ne preže pojuriti prema lovcu, naročito ako je riječ o teško ranjenom vepru, koji jedini spas vidi u obračunu sa napadačem (lovcem). Ne treba biti sam, treba biti pribran, unaprijed sebi odrediti rezervni položaj, a poželjno je uz pušku nositi i lovački revolver.

M. Bešlić

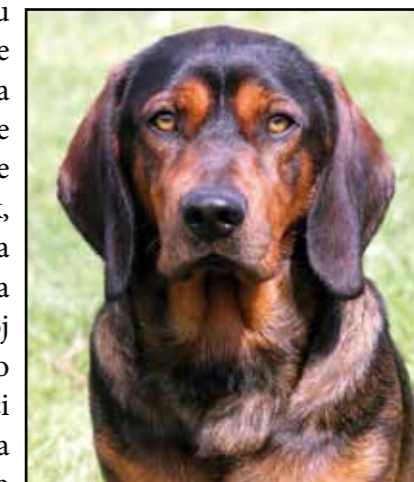
U posljednjoj deceniji je stavljen akcent na lov na divlje svinje sa goničima. Pored vremena koje treba odvojiti, priprema psa za lov crne divljači zahtjeva i iskustvo da se prepozna štene koje će pravilnom obukom postati dobar pomoćnik u lovu. Važno je da je iz generacije u generaciju sve više štenaca u leglu gonilo svinju, među njima je bilo razlike u upornosti, jačini nosa, istrajnosti pri gonjenju, a bitno je i da iz prve oblajavaju svinju. Kerovi koji se koriste u lovu na divlju svinju bi se mogli podijeliti u dvije grupe, prvi su psi koji se koriste za pogon, a druga su psi koji rade krvni trag. Za bilo koju od ove dvije opcije pas mora biti rođen, mora da genetski posjeduje potencijal za akciju, koju će potom lovac kroz obuku da podigne na viši nivo. Individualne odlike psa, koje u lovu na divlju svinju dolaze do izražaja, važne su koliko i pripadnost određenoj rasi. Nedostatak talenta kera može se nadoknadi radom sa njim.

Rase koje se koriste za lov na divlje svinje na našim prostorima su uglavnom goniči, posavski, trobojni, srpski (balkanac), crnogorski, srpski žuti gonič, bosanski barak, oštrodlaki istarski, brak jazavičar, oštrodlaki jazavičar, njemački lovni terijer, slovački kopov... Sve su ovo rase pasa koje karakterišu izuzetan lovački instinkt, jak nos, izdržljivo i snažno tijelo. Radne osobine su takve da

oni na terenu daju odlične rezultate i u lovu na zeca i lisicu.

Za obuku mladih pasa se preporučuje oštija svinja, ne previše oštra ali da bude dostojan protivnik, tj. da ne tuče psa bez potrebe, ali da ne dozvoli da joj se ovaj pretjerano približi, znači distanca bezbjedna i za svinju i za psa

(suviše meka divlja svinja čini medvjedu uslugu i ako je često gone i oblajavaju svi psi), gdje će ta navika da drži distancu u prirodi keriću spasiti glavu. S obukom u gateru ne treba pretjerivati, jer se pas navikne da svinju nalazi bez traga (teško je pratiti trag gdje sve miriše na svinju), ograničen mu je prostor. Gater treba koristiti za provjeru temperamenta i upoznavanje sa protivnikom, dok je u prirodi prava škola, jer će pas kasnije loviti u prirodi, a ne u gateru. Obuku u prirodnim uslovima treba započeti što ranije, još dok se kod kerića nije javio lovački nagon, pustiti ga da tumara po šumi i za početak je dovoljno da izgradi osjećaj za koordinaciju u prirodi, a kako pas zastarijeva i počinje da traži, vezuje se na povodnik i šeta isključivo na povodniku. Mlad pas se obično vodi uz starijeg, da bi uz igru šetao, njuškao za starijim psom. Time se sprečava da mlado pas sam traži i luta. Puštati ga isključivo na svjež trag divlje svinje i to samo na onaj gdje pas dobro registruje trag (počinje da laje na povodniku sa željom da prati trag). Dobro je mladog psa puštati na trag samostalno, da bi se sam trudio i mučio u potrazi pa makar i ne našao divljač, ali će vremenom sve duže i bolje pratiti trag i na kraju doći do divlje svinje (pas mora da se javlja za vrijeme utrage). Uz starog

psu se pušta da bi dobio na „dužini“ i istrajnosti, ali nikako previše jer će se kasnije oslanjati na starijeg psa. Za početak je važno da se pas nakon neuspjelog pokušaja pronalaznja divljači vrati lovcu i prestane sa lutanjem. Puštanjem sa povodnika isključivo na tragu divlje svinje, smanjuje se mogućnost da pas pronađe i goni neku drugu divljač, čime se kasnije izbjegava uznemiravanje ostale divljači za vrijeme lova, što daje mogućnost da sa ovakvim psima lovi uvijek i svuda. Jer „pas goni ono što gazda lovi“. Takođe, kod ovakvog rada sa psima smanjuje se želja kod goniča da goni bilo koju divljač osim divlje svinje. Dešava se da krenu za srnom ili lisicom, ali ubrzo odustaju, jer nisu „ukrvljeni“ na ovu divljač i miris ih ne vuče dovoljno jako, kao što i svaki pas kreće za svinjom dok ona bježi, ali kada stane i okrene se, malo njih ostane da je oblajava. Bilo je i pasa koji su preskakali ekstra svjež trag srne dok još prate „hladan“ trag divlje svinje, ali do tog stadija je potrebno vrijeme i iskustvo. Nezainteresovanost za ostale mirise (divljači) puno znači kada se lovi na terenu gdje nije moguće adekvatno uočiti trag ili kada to vremenski uslovi ne dozvoljavaju (kamena podloga ili veoma suho vrijeme), tada dolazi do izražaja nos psa i poznavanje njegovih reakcija od strane vodiča. Gdje pas stane i „kaže“ da je trag divlje svinje svjež, vodiču onda treba da odredi

pravac kretanja divljači, usmjeri svog psa i pusti ga na utragu. Za sve to je potreban jak nos i pamet. Pas koji dugo i uporno traži divlju svinju (nekada i više sati) na „hladnom“ tragu, uzročno povezano kasnije uporno i dugo oblajava i goni divlju svinju. Sigurno da je lakše goniti vepra ili krdo divljih svinja. Često ga iskusni psi gone deset pa i više metara sa strane, paralelno idući s tragom, jer vepar zna da stane i sačeka psa koji je zabio nos u trag i „slijepo“ ga prati, a onda dođe „mečki na rupu“. Ako se lovi „blokadom“ dugo i uporno gonjenje zna da bude problem, jer čim divlja svinja i pas izađu iz obruča, pas je „izgubljen“ toga dana za lov, a to se rješava praćenjem pasa i hvatanjem nakon „probijanja blokade“. Za to su potrebni uporni, brzi i spretni lovci.

Lov na divlje svinje sa goničima je „olimpijska“ i „viteška“ disciplina, jer lovac mora da bude pokretan, okretan, hrabar, da poznaje teren, a pas kao dobar konj ili soko. Na neprohodnom i nepreglednom terenu lovac mora da uloži dosta truda da dođe do ulova. Lov crne divljači je naporan, atraktivan i uzbudljiv, pun napetosti i opasnosti, posebno zimi kad se lovi pogonom, a to znači pucanjem u divljač koja je u pokretu, u šumi, gdje je slabija preglednost i kad se najčešće puca s manje udaljenosti pa se u takvim okolnostima lovac mora i treba osloniti na vjerne četvoronožne pomoćnike.

Glavne razlike između divlje guske i divlje patke

Guske i patke su dvije skupine slatkovodnih ptica koje potpadaju pod obitelj Anatidae. Ova obitelj uključuje i labudove. Sve ove ptice nastanjuju slatkovodna staništa, uključujući jezera, rijeke, potoke, jezerca i močvare. Njihova veličina, oblik, boja i ponašanje uveliko variraju. Postoji oko 150 identificiranih vrsta iz ove obitelji. Obično su poznate kao plovke i rasprostranjene su u cijelom svijetu, osim na Antarktiku.

Guska - činjenice, karakteristične značajke, lov, meso

Divlje guske (*Anser anser*) dijele mnoge karakteristične osobine svojih rođaka, patki i labudova. Međutim, najkarakterističnije obilježje gusaka je prisutnost dugih vratova i odsutnost neiridescentnih boja. Postoje dvije vrste gusaka; anser i branta guske. Anser guske su karakteristične po pozamašnom tijelu, narančastim kljunom, svojim ružičastim ili narančastim ili sivim nogama, velikom glavom i debelim dugim vratom. Branta guske imaju karakteristične crne vratove. Guske, za razliku od svoje druge rodbine, često provode vrijeme u zemaljskim staništima s kratkim travama i vodenim tijelima. Jato gusaka se naziva golubica. Čine V formaciju kad lete kako bi smanjili trenje zraka i povećali domet letenja. Guske pokazuju snažnu naklonost prema svojim kolegama u letu. Ako je neka guska bolesna ili ozlijeđena, nekoliko drugih gusaka pazit će na ozlijeđenog člana dok se ne oporavi ili umre. Tradicionalno guske žive u parovima. Guske imaju monogamni odnos sa svojim partnerom tokom cijelog života. Ženka odlaže od 6 do 12 jajašaca. Guska se izleće i trenira potomstvo, a u blizini je gazda i čuva njegovu porodicu. Sposobne

su za brze i duge letove. Divlje guske se u jatu kreću na jug zimi. Obično se vraćaju u svoje rodne zemlje radi parenja i gniježdenja. Gnijezda su izgrađena na izoliranim mjestima u blizini vodenih tijela. Neke guske prelaze više od 2000 km kako bi se vratile u svoja prva staništa. Godišnje mijenjaju svoje perje i rep. Oni ne mogu letjeti tokom ove sezone i možda će trebati pričekati oko šest sedmica do potpunog razvoja novog letećeg perja. Guske su veće od patki, imaju duži vrat, kao i visok, a ne širok kljun. Noge guske su pričvršćene bliže sredini tijela, a kod patke do posljednje trećine tijela. Kod patki se seksualni dimorfizam manifestuje ne samo u veličini, već i u boji. Na Zemlji postoji više vrsta i pasmina patki nego guskih vrsta. Smatra se da guske plivaju gore i rone manje spremno od patki. Guske su u stanju da puštaju zvukove - gugaju, a u opasnosti - zvižde. Patke čine karakterističan kvarak. Guske vole sjemenke i travu, a znaju jesti i ikru riba i žaba. Ne libe se sletjeti i na neko žitno polje i u to doba žive u velikim jatima.

Loviti se može tako što se čekaju jata divljih gusaka u preletu ili prikradanjem divljim guskama koje su na paši. Izreka kaže da „divlje guske imaju oko na vrhu svakog pera“. Prilikom paše imaju uvijek jednu gusku koja osmatra šta ima u okolini, a sve ostale su na oprezu. Kako se jato razbije na manje

grupe prilikom hranjenja, treba dosta vještine za približavanje guskama na udaljenost koja je dobra za lov. Kad je u pitanju lov divljih gusaka koje su u preletu, maskiranje na terenu je nešto na šta se obraća dosta pažnje. Uklanjanje odstrijeljenih gusaka je potrebno obaviti što je moguće brže, jer su one na zemlji jasno upozorenje guskama koje ih preleću i čim bude primjećena guska izvrnuta na

zemlji, jato koje nailazi mijenja putanju udaljavajući se. Za prikupljanje odstrijeljenih gusaka, zbog toga što se lovi zimi, njihove težine i što je teren s vodenim površinama, odlični su se pokazali psi rase labrador kao nezamislivi pomoćnici. Prema Pravilniku o načinu upotrebe lovačkog oružja i naboja najmanji dopušteni promjer sačme za lov na divlje guske je 3,0-4,5 mm, a najveća dopuštena daljina gađanja je 50 m. Kao pravilo za uspješan lov može se uzeti i preporuka da se puca na divlju gusku tek kad koj se vide noge. Treba izbjegavati pucanje ako su guske suviše udaljene, jer se time samo pravi šteta u lovištu. Prilikom lova prikradanjem mogu se koristiti i karabini s optičim nišanom, a manjeg kalibra. Maskirna bijela odjela su poželjna kako se radi o lovu u toku zimskog perioda.

Meso divlje guske je vrlo ukusno, sadrži 25 g proteina, 2 g masti, bogato je vitaminima A i B, željezom, magnezijem i kalijem. Stariju gusku treba dinstati, a mlađa je ukusnija kad se peče. Divlja guska treba 24 sata da ostoji u salamuri.

Patka - činjenice, karakteristične značajke, lov, meso

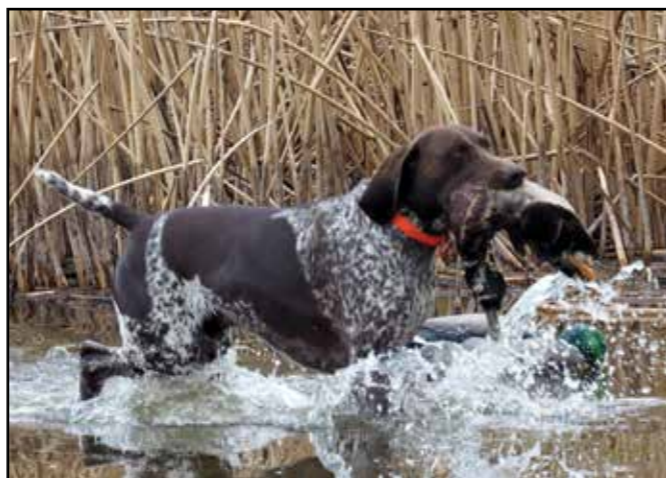
Divlje patke su manje od gusaka i često ih se miješaju s drugim skupinama vodenih ptica. Za razliku od gusaka i labudova, patke imaju kraće vratove i krila s čvrstim tijelima. Ženske patke obično imaju prljavo smeđe perje, što im omogućava kamufliranje i korisno je izbjeći grabežljivce. Za razliku od njih, muške patke ili drake imaju svijetle šljokice koje su korisne za privlačenje ženki tokom sezone parenja. Patke imaju mrežasta stopala koja djeluju kao vesla pri kupanju. Narančaste kratke noge među prstima imaju široke plivače kožice. Patke mogu plivati čak i u ekstremno hladnim vodama jer ne osjećaju hladnoću zbog nedostatka živaca i krvnih žila u nogama. Koriste ulje proizvedeno u pred žlijezdama smještenim u blizini repa za nanošenje na perje, što ih čini vodootpornima u prirodi. One više vole staništa s toplijim klimatskim uvjetima da provode svoju sezonu uzgoja. Živi u čitavoj Evropi, a samo najsjevernija područja zimi napušta i seli u susjedna južnija. Patke se naseljavaju na obalama vodnih tijela, ali većinu vremena su u vodi. Obično se hrane insektima, puževima i sjemenom. Na tlu uz vodu grade gnijezdo u zaklonu, često u području stabla ili u duplji. Patke stvaraju svoje parove samo u sezoni. Ženka snese do 13 svijetlozelenkastih jaja na kojima sjedi 27 do 28 dana i kasnije se brine za male

potrkušce. dok mužjaci potpuno gube interesovanje za obitej. Divlja patka (*Anas platyrhynchos*), poznata i kao gluhara, najčešća je, najpoznatija, a mnogima i najljepša patka.

Divlje patke se love na preletu ali i potragom sa psima, odnosno dočekom na zemlji, šuljanjem uz vodotoke i jezera gdje traže hranu. Najzanimljiviji je lov zimi na tekućim vodama šuljanjem. Lov iz čamaca uz obale rijeka i jezera, posebno po tršćacima također može biti lijep i uspješan, pri čemu je nužan pas aporter koji će odstrijeljenu divljač donositi. Prikadno mjesto za doček je neposredno uz mjesto slijetanja ili na mjestu gdje patke prelijeću. Posebnu draž ima lov u preletu zorom ili u sumrak, kad treba dobro gađati zbog brzine njihova leta. Kako se na lov na divlje patke ide u hladnim uslovima odjeća lovca mora biti topla i udobna kako ne bi sputavala pokrete tijela. Najbolje je koristiti višeslojnu odjeću. Ako se lovi po snijegu poželjno je obući bijeli ogrtač koji će biti dobra kamuflaža a poželjno je i pušku obmotati bijelom gazom ostavivši slobodne pokretne dijelove mehanizma. Prema Pravilniku o načinu upotrebe lovačkog oružja i naboja najmanji dopušteni promjer sačme za lov na divlje patke je 3,0-4,0 mm, a najveća dopuštena daljina gađanja je 40 m.

Meso divlje patke je izuzetno ukusno, sadrži željezo, vitamine skupina B, A, C, E i K; masnoću koja čisti od karcinogena, Normalizira metabolizam. Nezasićene kiseline se nalaze se u velikim količinama u ovom mesu, ima ih više nego u piletini, teletini, svinjetini. Oni su od velike važnosti za one koji pate od visokog holesterola. Patka je kontraindicirana onima koji pate od bolesti probavnog trakta i prekomjerne težine.

Divokoza

Ako se divokoza ne zaštiti od krivolova, u čemu primarnu ulogu trebaju odigrati lovci, prijeti opasnost da izgubimo ovu vrijednu i prorijeđenu atraktivnu lovnu divljač

Divokoze su svijetu divljači rijedak dragulj, kojim se može ponositi svaka zemlja koja ima visokog gorja, planinskih rijeka na nižim nadmorskim visinama. Naseljavaju i tako oživljavaju surove predjele kanjona i planinskih masiva koji im pružaju povoljne uslove za opstanak i razvoj, bez štetnih posljedica za druge privredne grane. Priroda je u BiH podarila izvanredna staništa za divokozju divljač, u kojima su iskonski prirodni uslovi i danas gotovo nepromijenjeni. Ipak, danas je u svim našim staništima Balkanska divokoza (*Rupicapra rupicapra balcanica*) svedena na kritičnu brojnost, a u nekima i potpuno istrijebljena, zbog čega treba da preduzmemo najenergičnije mjere za sprečavanje krivolova, kako bismo postojeće populacije povećali do nivoa optimalnih kapaciteta, s optimalnim godišnjim prirastom, koji bismo onda mogli planski koristiti jer je jedan od najvažnijih aspekata vrijednosti biodiverziteta je prisustvo ugroženih vrsta i vrsta u opasnosti. Šume koje sadrže populacije ugroženih vrsta ili vrsta u opasnosti su definitivno mnogo važnije za održavanje biodiverziteta nego one koje ne sadrže tek nekoliko takvih koncentracija, jer ovim vrstama potencijalno prijeti gubitak staništa i njihov nestanak uticajem raznih faktora.

Divokoza, zbog prorijeđenosti na svojim nekadašnjim staništima u BiH, službeno se, već od kraja XIX vijeka ubraja u rijetke i prorijeđene vrste divljači i od tog vremena uživa zakonom propisanu zaštitu. Ali i uz to, njihov areal se zbog nerazumnog ponašanja čovjeka ili, bolje rečeno, manjeg kruga nerazumnih ljudi, sve više smanjuje. Lik divokoze je i na medaljama koje su dobijane uz priznanja na Prvoj izložbi lovačkih trofeja u Jugoslaviji 1937. godine u Zagrebu, organizovanoj pred prvu Međunarodnu izložbu lovačkih trofeja u Berlinu iste godine (značajna po tome što su se na njoj lovački trofeji počeli ocjenjivati po jedinstvenim kriterijima ustanovljenim na zasjedanju Međunarodnog savjeta za lov u Pragu 1937. godine). O divokozama se i u narodu govori s posebnim poštovanjem.

Po zoološkoj sistematizaciji divokoza (*Rupicapra rupicapra rupicapra* - Linné) pripada: razredu sisara (Mammalia), redu dvopapkara (Artiodactyla), podredu preživača (Ruminantia), porodici šupljorožaca (Bovidae), potporodici koza (Caprinae) i rodu divokoze

(*Rupicapra*). Tijelo svih divokoza je snažne, kvadratne figure, s jakim udovima, mišićavim vratom i lijepo oblikovanom glavom, kratkim repom i kukastim rogovima kod oba pola. Mužjake prepoznajemo po jače povijenim rogovima (prema potiljku), primjetnom čuperku dlaka na polnom organu i tamnijoj, skoro crnoj boji krzna u zimskom periodu. Obično su krupniji od ženki. Najjači primjerci mogu imati i više od 40 kilograma. Ženke su sa tanjim vratom i blaže povijenim rogovima (prema hrptu) i tamnosive boje u zimskoj odori. U prosjeku su do 10% manje i oko 10 kg lakše od mužjaka. Rast završavaju u petoj godini, kada kostur poprima definitivne veličine. U to vrijeme dosežu i najveće težine, koje kod mužjaka traju do 12, a kod ženki do 14. godine, od kad, starenjem, počinju da opadaju. Jarad na svijet dolazi u sivom, paperjastom krznu, koje nježni organizam štiti od hladnoće i ostaje sve do jesenje promjene dlake, kad poprimaju izgled odraslih. Muška jarad u tom periodu dostiže težinu od 10 do 17, a ženska od devet do 16 kilograma. Divokoza ima odlično razvijeno osjetilo njuha, vidi dobro ali reagira tek na pokret. Skromnih je zahtjeva u izboru hrane (planinska trava, mlado lišće, pupoljci, suha trava, kupine, maline) ali maksimalnih u pogledu mira. Održala se do danas na odgovarajućim staništima u skoro svim evropskim planinskim masivima, ali zbog prostorne razdvojenosti, različitih klimatskih uslova i prirodnih posebnosti okoline – u različitim geografskim rasama ili podvrstama. Od svih vrsta divljači divokoza najmanje zahtijeva angažman čovjeka na prehrani i prihrani, a u svojim staništima ne pravi nikakve štete. U BiH postoje odlična staništa za divokozu, koja bi, uz pravilno gospodarenje ovom divljači, mogla omogućiti znatno povećanje brojnosti, a samim time i proširiti rasprostranjenost na potencijalno odgovarajuća područja. Također, povećala bi se mogućnost i za više oblika odgovarajućeg korištenja ove veoma atraktivne lovne divljači, od foto-lova, uzgojnog, sanitarnog i trofejnog lova, prodaje mesa, do prodaje žive divljači.

Divokoze u BiH spadaju u lovostajem zaštićenu divljač. Odstrel divokozje divljači moramo posmatrati kao potrebnu uzgojnu mjeru u gospodarenju lovištem (u svim fazama brojnosti populacije) i kao normalan vid korištenja lovišta iz sanitarnih, uzgojnih ili trofejnih

razloga. Dakle, razlozi za odstrjel mogu biti: sanitarni – kada se iz populacije izlučuju zdravstveno ugrožena grla, uzgojni – kada postoji potreba za izlučivanje zakržljalih ili za uzgoj neprikladnih jedinki, i trofejni – kada iz lovišta ubiremo rezultate dugogodišnjeg rada uzimajući dozrele jedinke. U okolnostima dostignutog planiranog kapaciteta staništa, ubire se cjelokupan (realni) godišnji prirast, uz nastojanje da se u korištenom prostoru za iduću reproduktivnu godinu obezbijedi planirana brojnost te polna i starosna struktura populacije. Lov divokoze se praktikuje pretraživanjem ili dočekom. Prema Operativnom kalendaru aktivnosti u lovištima TK za lovnu 2023./24. godinu, ukoliko postoje uslovi i potreba, LD „Sokolina“ Kladanj može organizovati lov na divokozu. Prema Pravilniku o načinu upotrebe lovačkog oružja i naboja najmanji dopušteni kalibar za lov na divokozu je 6, najmanja dopuštena kinetička energija zrna na 100 m je 2000 džula, najmanja dopuštena težina zrna je 4,80 grama i najveća dopuštena daljina gađanja je 200 metara. U potrebnu opremu za lov spada još lovački dvogled – kao pomagalo u izboru jedinke za odstrjel. Odstrjel (prema vrijednosti trofeja), meso i drugi dijelovi divljači se naknađuju po valjanom cjenovniku i značajna su stavka u prihodima korisnika lovišta.

Oprema za hvatanje divokoza: Plašila su duži konopci na kojima su na razmacima pričvršćene raznobojne krpice da bi se povijale na vjetru, a postavljana su na mjestima na kojima je trebalo spriječiti eventualno skretanje divljači sa željenog pravca kretanja u pogonu ka mrežama za hvatanje. Mreže koje su koristili u hvatanju su bile dimenzija 1,5x25 m s otvorima 15x15 cm a izrađivane su od kvalitetnog najlonskog materijala. Na svojim dužim stranama (gornjoj i donjoj) bile su ojačane debljim konopcima dužim za po 1 m na svakom kraju da bi se mreže međusobno sastavljale i kačile na postojeće grmlje ili pritke. Nastojali su da boja upotrebjenog materijala za mreže bude usklađena s bojama u skadu s okolinom u kojoj se postavljaju da bi bile što manje primjetne. Pritke su bile duge oko 2 m, debljine 2-4 cm na kojima su ostavljene račvice za kačenje mreža, a postavljane su na mjestima gdje nije bilo postojećeg grmlja koje bi se

koristilo u tu svrhu. Mreže su se vješale na pritke tako da pri udaru divljači u njih one padaju i obavijaju je, a hvatači hitro priskaču i sprečavaju je da se povrijedi pri pokušajima oslobađanja. Korpe za transport su pletene od vrbovog pruca (Košaračka vrba – *Salix viminalis* L.), radi manje težine i s dnom od daske. Rađene su u dimenzijama: dužina 105 cm, širina 35 cm i visina 75 cm. Na jednoj užoj strani se nalazio otvor za ubacivanje uhvaćenih jedinki, na kojem je urađen otvor za unošenje vratanaca po sistemu „vrata na posmik“. Na tim vratima kao i na suprotnoj užoj vanjskoj strani, formiraju se ručke za nošenje kako bi ih dva čovjeka nosili, ali je bilo potrebno obezbijediti i uprtače postavljene na jednoj od širih strana da bi ih mogla nositi samo jedna osoba (što je u surovim uslovima terena bio češći slučaj). Korpe su sa unutrašnje strane bile obložene tkaninom da se divljač bi ozljedila, ali se pritome pazilo da taj materijal ne smanji pristup svježeg vazduha. Inače, izradu i nabavku korpi za transport uhvaćenih divokoza, obezbijedio je poznati lovni radnik, rahmetli Velid Delić

Divokozju divljač ugrožavaju zarazne bolesti i bolesti prouzrokovane parazitima, a osim njih još grabežljivci i krivolov. Odstrjel bolesnih jedinki je jedini lijek. Divokoze ugrožavaju i rijetki grabežljivci prisutni u njihovim staništima. Među njih ubrajamo orlove i vukove, kao jedine koje im mogu nanijeti neku štetu. Najveća opasnost divokozjoj divljači prijati od nerazumnog ponašanja čovjeka, koji krivolovom pokazuje svoje najniže strasti i nezasitne prohtjeve. Upotrebom savremenog oružja i drugih pomagala te nemilosrdnim odstrjelom u krivolovu, opustošena su ili degradirana brojna iskonska staništa ove vrijedne vrste. Ako se divokoza ne zaštiti od krivolova, u čemu primarnu ulogu trebaju odigrati lovci, prijati nam opasnost da izgubimo ovaj dragulj visokog gorja. Krivolov je najveća opasnost za opstanak svake vrste divljači, ali, isto toliko i za uspješno gospodarenje lovištima, jer onemogućava realizaciju planske zaštite i uzgoja divljači, obezvređuje mjere na uređenju lovišta i poništava ozbiljne izdatke i plemeniti trud svih onih koji nastoje da divokoze (i ostalih vrsta divljači) imamo u optimalnim kapacitetima, s optimalnim godišnjim prirastom i u takvim okolnostima ostvarenom prilikom da realni godišnji prirast, na zadovoljstvo svih, u cijelosti racionalno iskoristimo. Svi dobronamjerni se s ovim moraju složiti i pomoći da krivolov iskorijenimo kao ozbiljnu prijetnju daljem napretku lovstva.

Namir Mašić

Ljekovita svojstva nekih gljiva koje lovci beru u lovištima TK

Mikoterapija (specifična vrsta imunoterapije), na Zapadu nova, a inače hiljadama godina stara metoda, koristi gljive i aktivne materije iz njih u liječenju različitih bolesti, uključujući i maligne. Gljive, općenito, imaju nisku kalorijsku vrijednost, siromašne su ugljikohidratima, mastima i ne sadrže holesterol. Sadrže važne hranjive tvari, uključujući selen, riboflavin, niacin, proteine i vitamine B1, B2, C i D, dijetalna vlakana te mineralne tvari (kalij, željezo, cink, kalcij). Gljive ne pripadaju ni biljnom ni životinjskom već mikrobiološkom svijetu, ali se bilježe kao jedine namirnice biljnog porijekla koje u svom sastavu sadrže vitamin D te se stoga često preporučuju kod sprečavanja rahitisa, osteomalacije i drugih metaboličkih bolesti kostiju. Istraživanja dokazuju blagotvorne učinke na zdravlje i liječenje brojnih bolesti gljivama, kao što su prevencija ili liječenje Parkinsonove i Alzheimerove bolesti, hipertenzije i visokog rizika od moždanog udara. Također se koriste za smanjenje vjerojatnosti pojave raka i metastaza. Gljive djeluju antibakterijski, antivirusno, snizuju holesterol i jačaju imunološki sastav te su važan izvor bioaktivnih spojeva. Gljive imaju pozitivan učinak na kardiovaskularni sastav kao npr. taj da poboljšavaju krvotok i sprečavaju gubitak elastičnosti krvnih žila. Ujedno, zbog prisustva derivata nukleinskih kiselina, sprečavaju agregaciju krvnih zrnaca čime onemogućuju trombotski efekt. Hipoglikemijsko djelovanje sastojaka gljiva objašnjava se time što pojedini sastojci potiču lučenje inzulina, dok drugi smanjuju razinu glukoze bez povećavanja lučenja inzulina. Dakle, gljive uravnotežuju razinu šećera u krvi, poboljšavaju krvotok, reguliraju probavu, poboljšavaju rad dišnih organa, djeluju antireumatski, antialergijski i antivirusno, stimuliraju ili smiruju centralni nervni sistem, koče razvoj tumorskih stanica, modificiraju ih ili uništavaju, jačaju fizičku snagu i izdržljivost, usporavaju starenje, olakšavaju podnošenje hirurških zahvata i ubrzavaju oporavak nakon njih, olakšavaju podnošenje hemoterapije i radioterapije i sprečavaju njihove nuspojave, a sprečavaju i oštećenja koja citostatici i zračenje izazivaju osobito na odbrambenim stanicama i sl. Ukoliko bi prosječan čovjek godišnju porciju čevapa zamijenio gljivama uštedio bi 18.000 kcal i oko 3 kg masti.

LISIČARKA (*Cantharellus cibarius*)

U svijetu biljaka i gljiva lisičarka je jedina otporna na sve parazite i mikrobe. Istovremeno, uništava parazite. Lisičarka je jedna od rijetkih vrsta koja ne trune, u njoj se ne mogu naći crvi, bakterije i virusi. Ova gljiva je u vrhu delikatesnih gljiva a ima izuzetna ljekovita svojstva.

U 100 grama lisičarke ima svega 12 kalorija.

Hinomanoza – U mesu lisičarke se nalazi kemijski spoj

hinomanoza koja djeluje na sve nametnike u crijevima – trakavice, gliste, amebe, loše bakterije, i to tako da ih uništava od jajašaca do imaga. Lisičarka ih rastvara i potpuno uništava.

Ergosterol i trametolinova kiselina iz lisičarke ubijaju sve vrste virusa. Naročito su djelotvorni kod svih vrsta hepatitisa. Također čisti jetru od svih otrova kao i ostataka lijekova. Lisičarka je pogodna i kod trovanja gljivama.

Beta karoten – Gljiva lisičarka sadrži tri puta više beta karotena od mrkve. Beta karoten (provitamin A) je karotenoid poznat kao jaki antioksidant koji štiti cjelokupni organizam od slobodnih radikala sa specifičnim učinkom na oči i kožu. Doprinosi zaštiti kože i sluznice. Beta karoten iz lisičarke sprečava upalu očiju, poboljšava vid, smanjuje suhoću kože i sluznicu oka. Posebno se preporučuje u ljetnim mjesecima jer štiti kožu od UV-zračenja. Beta karoten također štiti i krvne žile (ateroskleroza) nedozvoljavajući oksidaciju lošeg kolesterola (LDL). Beta karoten potiče stvaranje koneksin proteina, poboljšavajući staničnu razmjenu tzv. malih molekula potrebnih za staničnu obnovu. Beta karoten obnavlja sluznicu usne šupljine (protiv afti) kao i stanice vrata maternice. Dakle, lisičarka popravlja vid te sprečava noćno sljepilo.

Vitamin D – „sunčani vitamin“ – Vitamin D proizvodi naše vlastito tijelo uz pomoć sunčeve svjetlosti (ultraljubičaste zrake) i ulja koja se nalaze u koži. Kada koža potamni proizvodnja vitamina D preko kože prestaje. Također kreme za sunčanje sa jakim zaštitnim faktorom smanjuju proizvodnju vitamina D. Medicinski istražitelji s Albert Einstein College of medicine utvrdili su kortikosteroidi znatno snižavaju upijanje vitamina D kao i lijekovi za smanjenje kolesterola (statini). Ako pridodamo još i zagađenost atmosfere tada nije nčudno što najnovija istraživanja kod osoba od 20 do 60 godina daju alarmantan rezultat od 63% osoba sa manjkom vitamina D (mjereno

u proljeće). Vitamin D je ključan u zdravlju kostiju i zuba, metaboličkom sindromu (pretilost), dijabetes I i II (otpornost na inzulin), autoimune bolesti (reumatoidni artritis), osteoartritis, osteoporozu, bolove u kostima i mišićima, karcinom debelog crijeva, kostiju, prostate i jajnika. Kako naše tijelo dobiva jedva 40% vitamina D preko kože, neophodno ga je uzimati preko hrane ili dodataka prehrani. Gljiva lisičarka krcata je vitaminom D i pravo je prirodno rješenje za nedostatak vitamina D. Ostali vitamini i minerali – Lisičarka, za razliku od drugih gljiva, bogata je vitaminom C (0,4mg svježe tvari), vitaminom B1 i B2. Od minerala sadrži kalcij, kalij, željezo i cink.

PAPRENA MLIJEČNICA (*Lactarius piperatus*)

Paprena mliječnica suzbija bakteriju koja uzrokuje tuberkulozu, ublažava grčeve u listovima, zaustavlja razmnožavanje određenih vrsta tumorskih stanica i u određenoj mjeri smanjuje razinu šećera u krvi..., njezin mliječni sok je koristan u borbi s bradavicama, razbija kamen u bubregu, a njen vitamin D jača kosti, poboljšava

stanje kože, a ima i važnu ulogu u staničnom metabolizmu. Mliječnica sadrži visok udio bjelančevina, ugljikovodika i minerala: kalija, fosfora, magnezija i selen. Bogata je vitaminima C, D, D2, K1, kao i nikotinskom, pantotenskom i folijevom kiselinom. Od aminokiselina sadrži: treonin, leucin, lizin, alanin te glutaminsku i asparaginsku kiselinu. Ovakv njezin hemijski sastav svakako govori u prilog njenoj ljekovitosti.

VRGANJ (*Boletus edulis*)

Kralj gljiva daruje zdravlje. Nije samo vrhunski ukus prednost vrganja već i njegov nutritivni sastav: siromašan je mastima i sadrži značajan udio proteina. Energetska vrijednost vrganja je mala, svega 25 kcal na 100 g. Vrganj sadrži ergosterol – molekulu koja se pretvara u vitamin D, što ne može ponuditi ni jedno povrće ili voće. Vrganj ima ljekovita svojstva jer sadrži i osam esencijalnih amino-kiselina. Upotreba vrganja se preporučuje za

onkologiju i za prevenciju malignih tumora. Prednost pulpe vrganja je povećati otpor tijela. U tradicionalnoj medicini vrganj se koristi u liječenju lumbaga, bolova u nogama, grčeva, problema s kostima i nogama. Sadrži i veće količine vitamina B1, B2, C i D, dijetalnih vlakana te minerale kalij, željezo, cink, bakar, selen i prehrambena vlakna (pectin), zbog čega vrganj ima povoljan učinak na peristaltiku crijeva. Vrganj obiluje antioksidansima (kvercetin). Najreprezentativnije svojstvo vrganja je potencijalno djelovanje na inhibiciju tumora jer sadrži sastojke koje koče razvoj tumorskih stanica. Vrganj sadrži lektin – molekulu koje se istražuju kao potencijalni lijek protiv karcinoma te bakterijskih i virusnih infekcija. Vrganji umiruju i snaže organizam: bogati su tiaminom, vitaminom B1 koji je važan za normalno funkcioniranje živčanog sastava. Uz to sadrže riboflavine, niacin, pantotensku kiselinu te nešto vitamina C koji osnažuje cijeli organizam, a prisustvo željeza zadovoljava 5% dnevnih potreba za ovim važnim nutrijentom koji prenosi kisik u stanice organizma, sprečava umor i vrtoglavicu. Dakle, vrganj sadrži mnoge vrijedne tvari koje daju značajne blagodati. Vitamini u vrganjima mogu uspješno nadoknaditi odsutnost žitarica i nusproizvoda u prehrani. Recimo vitamin C - askorbinska kiselina povećava koristi za metabolizam i imunitet; vitamin PP - nikotinska kiselina poboljšava metaboličke procese i štiti zdravlje kože i kose; vitamin E - ovaj je spoj odgovoran za procese stanične obnove i za zdravlje epiderme; polisaharidi i lecitin. Vrganj u prehrani donosi znatne koristi za ljudsko tijelo: omogućava brži oporavak nakon teških bolesti i operacija; pomaže u izgradnji mišićne mase i poboljšanju mišićnog tonusa; poboljšava funkcioniranje probavnog sastava i omogućava uspostavljanje peristaltike; čisti tijelo - pomaže u uklanjanju toksina; koristan je za mršavljenje jer potiče metaboličke procese i omogućava brzo uklanjanje tjelesne masnoće bez gubitka mišićne mase; poboljšava rad i koncentraciju mozga; pomaže u jačanju krvnih žila i time štiti kardiovaskularni sastav od razvoja opasnih bolesti; jača imunološki sastav i čini tijelo otpornijim na virusne infekcije i bakterije; pomaže

u brzom suočavanju s bilo kojom upalom; poboljšava stanje kože, jača kosu i pločice noktiju; sprečava razvoj novotvorina; doprinosi bržem zacjeljivanju kože u slučaju oštećenja.

BUKOVAČA (*Pleurotus ostreatus*)

Poznata i pod nazivom šumska oštriga vrlo je učinkovita u liječenju malignih bolesti, anemije, pada imuniteta i ukočenosti udova. Sadrži esencijalne aminokiseline, statine i lovastatine koji pomažu u snižavanju štetnog holesterola u organizmu, čime se smanjuje opasnost od stvaranja naslaga na stijenkama krvnih žila koje ih sužavaju, što je glavni uzrok nastanka ateroskleroze. Time se u značajnoj mjeri otklanja rizik od srčanog ili moždanog udara. Bukovača obiluje antibakterijskim supstancama, a istraživanjima je utvrđeno da agensi koje sadrži mogu oslabiti bakterije stafilokoke i Escherichiju coli. Bogata je vitaminima grupe B, P, mineralima i ugljikohidratima, a proteini koje sadrži veoma su slični onima u životinjskom mesu. Beta-glukan – polisaharid kojim ova gljiva obiluje – izuzetno je važan sastojak u terapiji liječenja tumora.

ŠUMSKI ŠAMPINJON (*Agaricus silvicola*)

Konzumiranje divljeg šampinjona, dakle šampinjona koji nije tretiran raznim hemijskim supstancama, izuzetno pogoduje sprečavanju bolesti srca. Glavni faktor rizika za nastajanje bolesti srca je aterogeneza, tj. formiranje naslaga na stijenkama arterija. Testiranjem uticaja šampinjona na ljudski organizam dokazano je da ublažava upale arterija. Polisaharidi koje sadrži jačaju imunološki sastav, čime organizam postaje otporniji na razne faktore koji izazivaju oboljenja. Šampinjoni štite i od različitih karcinoma, a pokazali su se efikasima i u tretmanima liječenja raka dojke, debelog crijeva i prostate. Prema istraživanjima, osobe oboljele od raka dojke koje jedu desetak šampinjona dnevno mogu zaustaviti rast tumora. Zdrava žena može jesti i manje, čime u velikoj mjeri smanjuje rizik od pojave raka dojke.

VELIKA GNOJIŠTARKA (*Coprinus comatus*)

Gnojištarka je jedna od ljekovitih gljiva koja stvara prirodne otpornosti na bolesti, na viruse, bakterije i gljivična oboljenja, ublažavaju upalne procese, bore se protiv alergije, potpomažu balans šećera

u krvi... Sadrži veliki procenat kalija, kalcija, gvožđa, magnezija, bakra, cinka, nijacina i natrija u maloj količini. Sdrži i dvadeset slobodnih aminokiselina, od kojih su osam esencijalne amino-kiseline koje tijelo ne može samo da proizvodi pa moraju biti dodatno unijete u organizam. Dokazano da Coprinus gljive sadrže i proteine i više od 50% polisaharida, koji su s medicinskog aspekta najznačajniji sastojak ljekovitih gljiva. Smanjuje šećer u krvi kod dijabetesa tipa I i II, koristi se kod arterioskleroze, infarkta, oboljenja krvnih sudova, problema sa srčanim ritmom, problema s varenjem i hemoroidima, kod zatvora, problema s crijevnom florom i s vezivnim tkivom, kao i kod raznih upala. Sušeni prah Coprinusa posebno se koristi kod oboljelih od dijabetesa. Ona regulira nivo šećera u krvi, ima antiupalno dejstvo i sposobnost prevencije dijabetičkih kardiovaskularnih oboljenja. Ima zaštitni efekt na Langerhansova ostrvca (ćelije koje proizvode hormone u pankreasu, npr. insulin). Sat i po nakon konzumiranja Coprinus praha, nivo šećera u krvi je reduciran za 41%. Tri sata kasnije snižava se za 31%. Čak šest sati kasnije krv sadrži i dalje 20% manje šećera. Konzumiranje sušenog praha ove gljive smanjuje mogućnost oboljenja od raka i sarkoma (rak vezivnog tkiva). Coprinus se takođe uspješno koristi u terapijama protiv hemoroida kao i problema sistema za varenje.

SUNČANICA (*Marcolepiota procera*)

Medicinski stručnjaci tvrde da sunčanica (poznata i pod nazivom suncobran gljiva) ima antibakterijska, antivirusna, protuupalna i antioksidativna svojstva. Također, smatra se da može pomoći u smanjenju holesterola, a u tradicionalnoj kineskoj medicini se koristi za liječenje kašlja i respiratornih problema. Bogata je vitaminima i mineralima.

